

Wijze van inschrijving

U kunt zich inschrijven door de bijgevoegde antwoordkaart voor 20 september 2010 te retourneren. De inschrijving geschiedt op volgorde van binnenkomst van de antwoordkaarten.

Kosten

De kosten voor deelname bedragen € 125,- per persoon. Psychiaters in opleiding betalen € 100,-. Door middel van een eenmalige machtiging op de antwoordkaart zal Delta Psychiatrisch Centrum dit bedrag van uw rekening afschrijven.

Inlichtingen

Delta Psychiatrisch Centrum
A-opleiding – contact: Marjolein de Bos
Tel: 010-503 14 96
e-mail: marbos@deltapsy.nl

In Nederland geen postzegel nodig

Delta Psychiatrisch Centrum
T.a.v. Secretariaat A-opleiding
Antwoordnummer 741
3190 VC Poortugaal

Aifric Campbell

Aifric Campbell (1961) werd geboren in Ierland. Ze werkte in Zweden als au pair, studeerde linguïstiek en doceerde semantiek aan de universiteit van Göteborg. Daarna werkte ze dertien jaar in Londen als investeringsbankier, schoolde zich vervolgens om tot psychotherapeut en volgde een schrijfcurcus aan de Universiteit van East Anglia. De logica van het moorden is haar eerste boek. Haar bezwaar tegen de hedendaagse therapiecultuur is de pretentie van wetenschap, dat de verhalen die we over onszelf vertellen ons werkelijk vertellen hoe het zit. Dat was al het dilemma van Freud. Hij was in wezen een kunstenaar, een schrijver, die het absoluut noodzakelijk vond dat zijn werk een wetenschappelijke basis had, anders was het allemaal tevergeefs.

Hans Hovens

Hans Hovens (1953) is sinds 1999 opleider psychiatrie bij het Delta Psychiatrisch Ziekenhuis en sinds 2006 tevens bijzonder hoogleraar Psychopathologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. In deze periode redigeerde hij onder meer drie handboeken over de moderne psychiatrie, Handboek biologische psychiatrie (2004), Handboek psychologische psychiatrie (2006) en Handboek functionele psychiatrie (2008). Samen met Hans van der Ploeg stelde hij De grote psychiatrie in klassieke teksten (2006) samen. Bovendien schreef hij 24 biografische schetsen van belangrijke psychiaters onder de titel Erflaters van de psychiatrie (2007) en 21 biografische schetsen van grote literatoren, welke gebundeld werden als Eenzame vulkanen (2009).

Harold J.G.M van Megen

Harold van Megen (1960) studeerde Geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam. Zijn opleiding tot psychiater volgde hij in het AMC te Amsterdam en het UMC te Utrecht. In 1995 promoveerde hij aan de Universiteit van Utrecht. Na 14 jaar als medisch hoofd van de afdeling Angst- en dwangstoornissen van het UMCU is hij sinds 2004 werkzaam als A-opleider Psychiatrie bij GGZ Meerkanten te Ermelo. Daarnaast is hij bestuurslid van de stichting Psychiatrie en religie en heeft zitting in de adviesraad van de KSGV en de Angst, dwang en fobiestichting. Sinds een aantal jaren beschrijft hij de psychiatrische diagnostiek binnen speelfilm in de serie 'Brainwaves'.

Hans van der Ploeg

Hans van der Ploeg (1952) volgde in 1982 zijn opleiding tot psychiater in Delta Psychiatrisch Centrum. Na een onderbreking van acht jaar in PC Vogelenzang werkt hij sinds 1993 opnieuw bij Delta, op de Zuid-Hollandse Eilanden, en als waarnemend opleider. Sinds 1989 publiceert hij recensies en interviews met schrijvers zoals Uwe Tellkamp en Mircea Cartarescu in diverse media zoals NRC Handelsblad, De Groene Amsterdammer, de Volkskrant en het Nederlands Dagblad. Zijn belangstelling gaat vooral uit naar de betekenis van de biografie, egodocumenten en de ziekte schizofrenie. In zijn bijdrage zal hij ingaan op de rol van de psychiater en de psychiatrie in de meest recente romanliteratuur.

Het symposium wordt mede mogelijk gemaakt door de firma:

Symposium Psychiatrie en literatuur 28 september 2010

Over 'grote' literatuur
raak je nooit uitgepraat

Psychiatrie en literatuur

Een roman is pas echt goed geslaagd als er een eeuw later nog over wordt gepraat. Een veelgelaagde roman leest als een nieuwe patiënt. Als je eraan begint, begeef je je op onbekend terrein. Hoe verder je doordringt in het boek én hoe meer je over het leven van een patiënt weet, des te beter begin je het verhaal en de persoon te begrijpen. Maar het definitieve antwoord op alle vragen krijg je nooit. De interessantste patiënt is als een puzzel die niet in elkaar past. En de beste roman kun je niet in één zin samenvatten. Over een verpletterende roman raak je nooit uitgedacht. Als je die dertig jaar later opnieuw leest, vallen je dingen op die je vroeger over het hoofd hebt gezien. En zo ontstaat in de geest van de lezer een fonkelnieuw boek.

In het symposium laten drie psychiaters en drie schrijvers uit binnen- en buitenland hun licht schijnen over de vraag of psychiatrie iets te maken heeft met literatuur, en of literatuur iets met psychiatrie te maken heeft. Dat verband is er wel degelijk, maar de relatie tussen psychiatrie en literatuur vinden we niet in de toepassing van psychiatrische kennis in de roman. Dat levert in het algemeen niet al te beste romans op. En evenmin is het interessant te onderzoeken of schrijvers, dichters en andere kunstenaars aan een psychiatrische stoornis lijden, ook al zijn daar zeker treffende voorbeelden van.

Nee, literatuur is er niet voor bedoeld om de psychiatrie als zodanig beter te leren kennen. Dat leren we eenvoudiger uit onze psychiatrische handboeken en vaktijdschriften, en uit gesprekken met onze patiënten. Wat we van de ‘grote’ literatuur leren, is dat de wereld niet uit één gezichtspunt bestaat. De werkelijkheid en de illusies daarover kennen talloze verschijningsvormen met de nodige interpretaties. Grote schrijvers als Marcel Proust en Robert Musil hebben het daarover. Wie hun werken leest, verrijkt zijn kennis van de wereld en daarmee van zijn vak als psychiater.

Geen van ons is het gegeven meer dan één leven te leiden en het neemt heel wat tijd in beslag om ervaring in dat ene leven op te doen en daarover na te denken. De ervaringen van anderen kunnen helpen om de eigen ervaringen en het denken te verbreden zonder daarvoor een ander leven te moeten leiden. De studie van al die gedachten en ervaringen van anderen lijkt sprekend op het handwerk van de psychiater. Wie psychiatrische patiënten behandelt, kan niet buiten de literatuur.

De sprekers van het symposium tonen hoe ‘grote’ literatuur tot stand komt, en waarom je die niet goed kunt samenvatten. Ze gaan in op de diepere drijfveren van romanfiguren die psychopathologie of een identiteitscrisis vertonen, en hoe de psychiatrie zich met literatuur tracht te verweven. Aan het slot krijgt het publiek tijdens het interview met de schrijver Bernlef de gelegenheid om zelf met hem in discussie te gaan over zijn leven en werk en zijn centrale thema van het identiteitsbewustzijn.

Programma

Psychiatrie en literatuur

Over ‘grote’ literatuur raak je nooit uitgedacht

Dagvoorzitter: Paul van Heugten, voorzitter Raad van Bestuur van Delta Psychiatrisch Centrum te Poortugaal

09.00-09.30 uur: Ontvangst en registratie

09.30-09.45 uur: Opening door de dagvoorzitter

09.45-10.35 uur: Het geval Moosbrugger in Musils Man zonder eigenschappen – Prof. dr. Hans Hovens, Psychiater/a-opleider bij Delta Psychiatrisch Centrum en bijzonder hoogleraar psychopathologie aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam

10.35-10.50 uur: Pauze

10.50-11.40 uur: De psychiater en de psychiatrie in de moderne literatuur Drs. Hans van der Ploeg, psychiater bij Delta Psychiatrisch Centrum en recensent bij NRC Handelsblad

11.40-12.30 uur: The Shock doctrine (Naomi Klein) en ons duister psychiatrisch verleden – Dr. Harold van Megen, Psychiater/a-opleider bij GGZ Meerkanten

12.30-13.45 uur: Lunch

13.45-14.35 uur: Vrouwen in de psychiatrie – Lisa Appigananesi, auteur van *Gek, slecht en droevig*. Een geschiedenis van vrouwen en psychiatrie van 1800 tot heden

14.35-15.25 uur: Fictions on the couch: the writer and the patient – Aifric Campbell, auteur van *De logica van het moorden*

15.25-15.45 uur: Pauze

15.45-16.35 uur: Psychiatrie en identiteitsbewustzijn – met J. Bernlef, auteur van talrijke romans, verhalen en gedichten

16.35-17.00 uur: Afsluiting door de dagvoorzitter

Hierna is er gelegenheid om nog even na te praten onder het genot van een hapje en een drankje.

De sprekers

Lisa Appignanesi

Lisa Appignanesi (1946) stamt uit een Pools immigrantengezin dat via Frankrijk naar Canada kwam. In dit gezin, waarin dat verleden – van het vertrek uit een land wat verwoest werd door de oorlog, naar een land waar vrede heerste – haar belangstelling heeft gewekt voor de vraag wat eigenlijk ‘normaal’ en wat afwijkend gedrag is. De meest recente vrucht van deze belangstelling is de omvangrijke studie *Mad, Bad and Sad*, in Nederlandse vertaling verschenen als *Gek, slecht en droevig*. In dit boek presenteert Appignanesi ‘een geschiedenis van vrouwen en psychiatrie van 1800 tot heden’, zoals de ondertitel luidt.

Bernlef

De schrijver Bernlef (1937) houdt zich in zijn romans al jaren bezig met bewustzijn en identiteit. Misschien weet je pas echt wat identiteit is, als je die verliest, bijvoorbeeld door geheugenverlies als gevolg van dementie (*Hersenschimmen*, 1984), een auto-ongeval (*Eclips*, 1993), of een psychogene fugue (*De pianoman*, 2008). Bernlef experimenteert graag met de geest van zijn personages. In karige, sobere, maar trefzekere zinnen. Dat levert een triest wereldbeeld op, dat in zijn laatste bundel novellen *Geleende levens* (2010) pregnant naar voren komt. Daarin is de cruciale vraag of de mens samenvalt met zijn levensverhaal. Houd je als mens op te bestaan als je uit de taal valt, als je je leven niet meer met woorden vorm kunt geven? Het zijn op het eerste gezicht filosofische vragen die Bernlef in zijn romans en verstilde gedichten opwerpt, voor de dagelijkse psychiatrische praktijk klinken ze even actueel als urgent.

Informatie

Datum en tijd

Dinsdag 28 september 2010 - 09.00-17.00 uur

Locatie

Delta Psychiatrisch Centrum
Het Plein
Albrandswardsedijk 74
3172 AA Poortugaal

Doelgroep

Psychiaters en aios in opleiding tot psychiater.

Accreditatie

Voor dit symposium is accreditatie aangevraagd bij de NVvP.

[lees verder >>>>>>>](#)

Ondergetekende:

Voorletters: _____

Achternaam: _____ M/V

Professie: _____

Instelling: _____

Adres: _____

Postcode en plaats: _____

Rekeningnummer:

Bignummer:

E-mailadres: _____

Telefoonnummer: _____

----- Neemt deel aan het Symposium ‘Psychiatrie en literatuur’ en machtigt Delta Psychiatrisch Centrum om eenmalig een bedrag van € 125/100 per persoon van bovenstaand rekeningnummer af te laten schrijven.

Datum: _____

Handtekening: _____